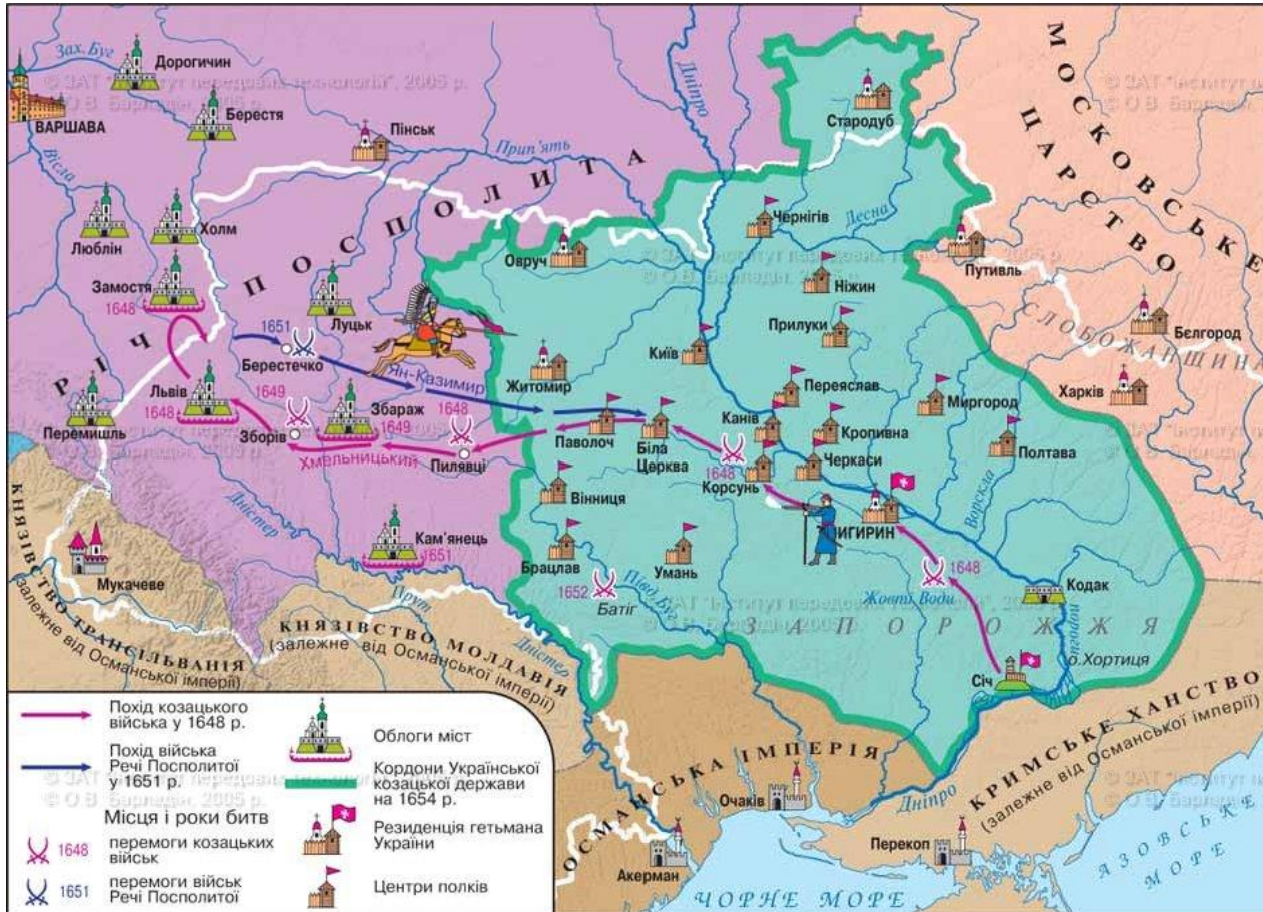




**Підготовка до НМТ/ЗНО  
з історії України**

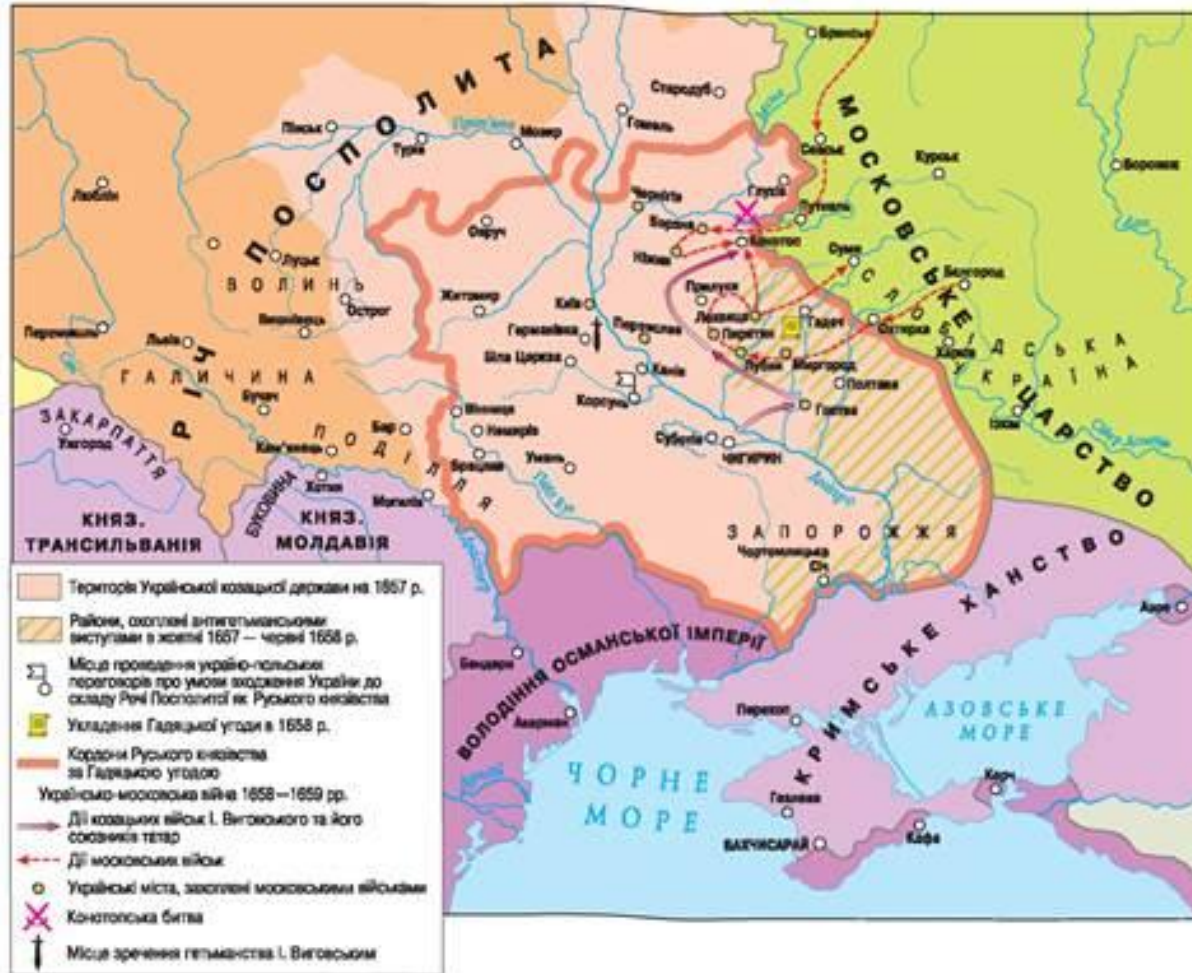
# **Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.**

# ЕТАПИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ



I (лютий 1648 – серпень 1657)  
Національно-визвольна війна.  
Утворюється фактично незалежна козацька держава - Військо Запорізьке.

# ЕТАПИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ



II ( вересень 1657 – січень 1667).  
Громадянська війна, яка розколола козацьку державу на два гетьманства під впливом Речі Посполитої та Московського царства



# ЕТАПИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

III (лютий 1667 – вересень 1676)  
Спроби об'єднати Військо Запорізьке, посилення іноземного втручання (Османська імперія), криза та поразка революції.





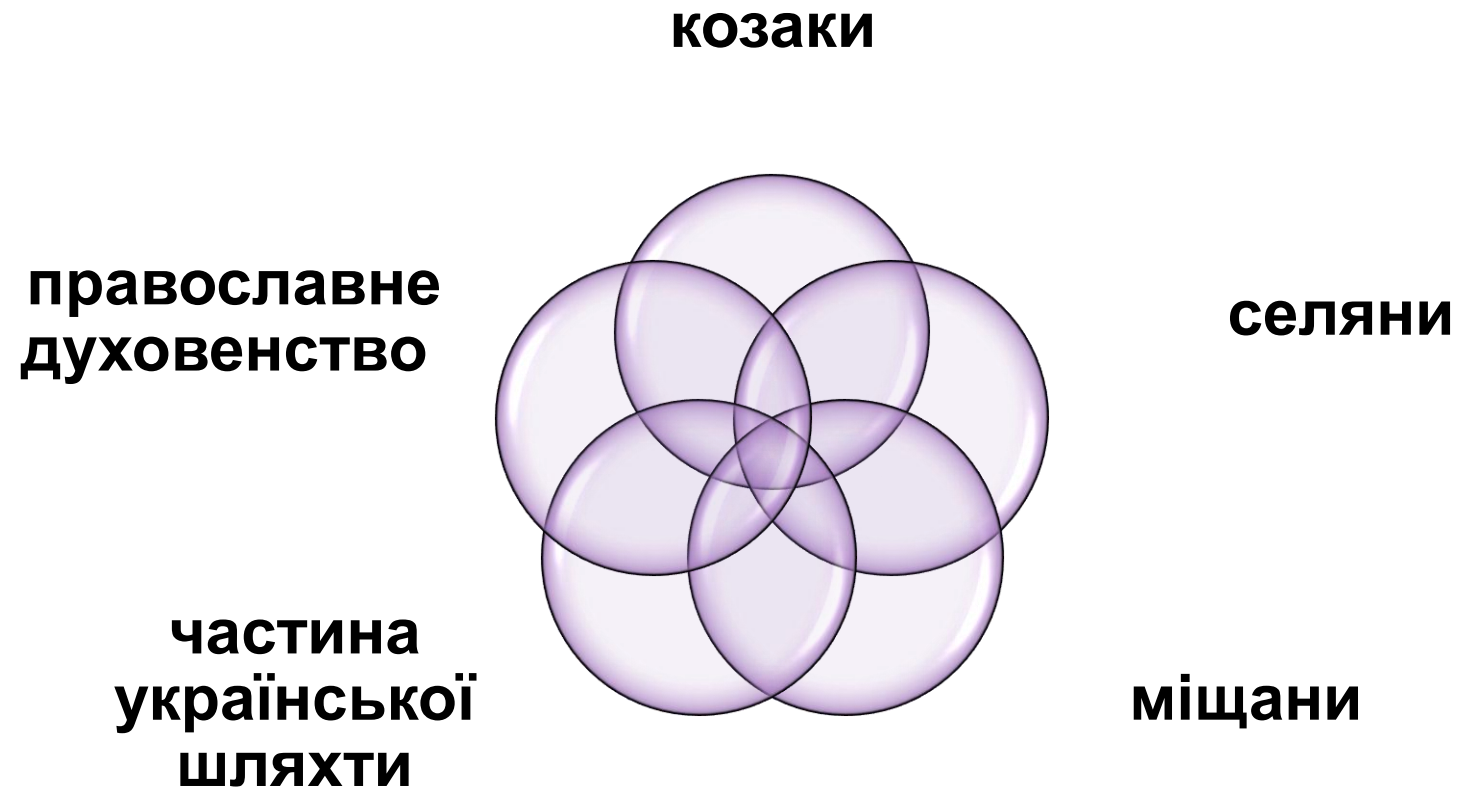
# ПРИЧИНИ ВІЙНИ

- посилення феодално-кріпосницького гніту
- дискримінація української шляхти і міщан польською адміністрацією
- прагнення запорізького козацтва легалізувати своє становище як окремого військового стану
- залежність реєстровців від польської влади
- міжконфесійні суперечності
- національні протиріччя



# РУШІЙНІ СИЛИ

---







# СОЮЗ З КРИМСЬКИМ ХАНСТВОМ



лютий—березнь 1648  
Б.Хмельницький уклав  
союз з ханом Ісламом-  
Гіреєм III



# ОСНОВНІ ПОДІЇ 1648-1649

## 05.1648

- перемога повстанців під **Жовтими Водами**
- перемога під **Корсунем**

## 09.1648

- перемога під **Пилявцями**
- захоплення військами М. Кривоноса **Високого Замку у Львові**

## 12.1648

- урочистий вступ визволителя Б.Хмельницького до Києва

## 02.1649

- виголошення гетьманом програми розбудови української держави
- похід Литовський князя Я. Радзивілла через Білорусь на Київ

## 08.1649

- зрада союзника Хмельницького кримського хана під **Зборовом**
- **Зборівський трактат**





# 1648-1649



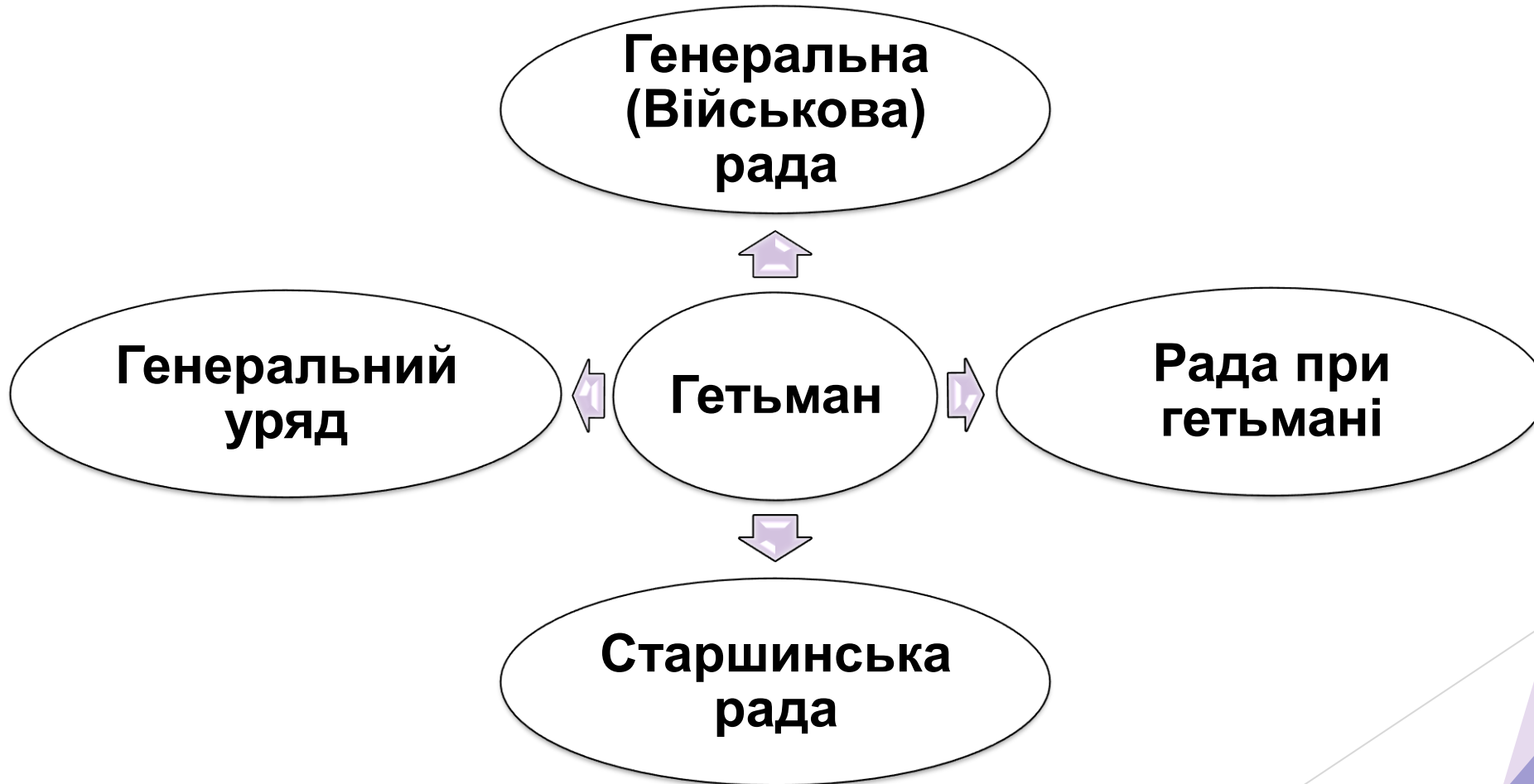


# ЗБОРІВСЬКИЙ ТРАКТАТ 1649

- під владою гетьмана Київське, Брацлавське й Чернігівське воєводства
- польський уряд не міг розміщувати військо
- державні посади могли обіймати лише православні
- до реєстру включали **40 тисяч козаків**
- усіх учасників війни амністували
- селяни мусили повернутися до виконання довоєнних повинностей



# ВІЙСЬКО ЗАПОРІЗЬКЕ







# ГЕНЕРАЛЬНИЙ УРЯД

---

## Генеральний писар

- керував Генеральною військовою канцелярією, відав зовнішньою політикою

## Генеральні судді

- очолювали Генеральний військовий суд

## Генеральний обозний

- керував військовим постачанням і артилерією

## Генеральний підскарбій

- контролював прибутки та видатки Генеральної військової скарбниці



# ГЕНЕРАЛЬНІ СТАРШИНИ

---

осавули

- військові ад'ютанти гетьмана

хорунжий

- охоронець військової короги, ад'ютант гетьмана

бунчужний

- охоронець гетьманського бунчука, ад'ютант гетьмана

наказний гетьман

- тимчасовий командувач війська на час проведення окремих операцій



# АДАМ КИСІЛЬ



Урядник, політичний і державний діяч Речі Посполитої.

Намагався знайти компромісні рішення у відносинах між Польщею й Військом Запорізьким прагнув досягти порозуміння між обома сторонами шляхом надання привілеїв козацтву й зрівняння його в правах із польською шляхтою. Толерантна позиція Кисіля викликала безпідставні звинувачення на його адресу з обох сторін.





# ОСНОВНІ ПОДІЇ 1651-1653

## 1651

- Похід Я. Радзивілла на Київ

## 1651

- поразка армії Б.Хмельницького під **Берестечком**
- підписання **Білоцерківського трактату**

## 1652

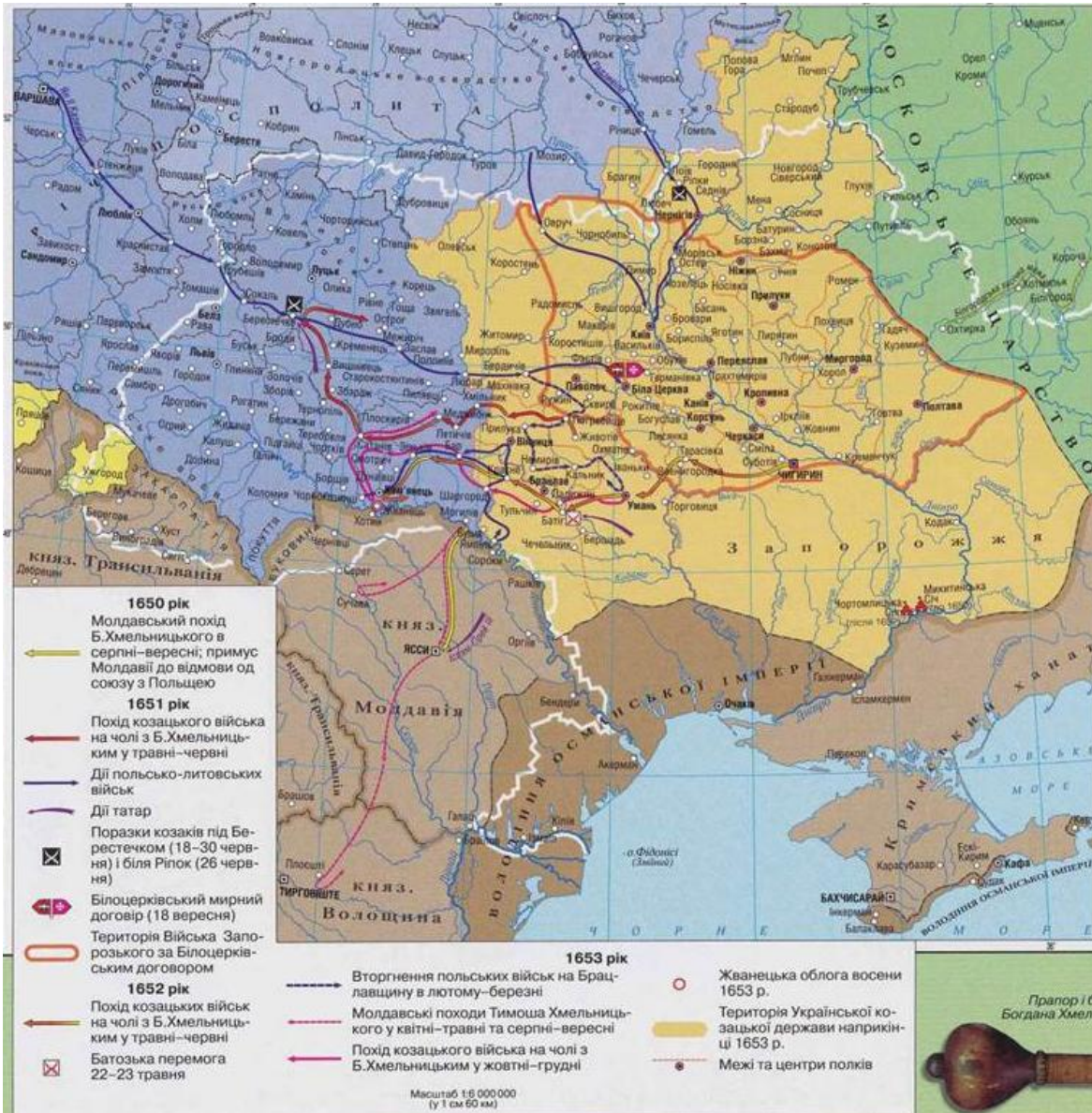
- розгром польської армії під **Батогом**

## 1653

- Похід **Тимоша Хмельницького** на Молдову (допомога своєму тестю); смерть Тимоша
- Битва під **Жванцем**. **Кам'янецький договір**



# 1650-1653







# БИТВА ПІД БЕРЕСТЕЧКОМ



ПОЛКОВНИК ІВАН БОГУН







# БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ДОГОВІР 1651

- реєстрове козацтво - **20 тисяч осіб**
- виписані з реєстру козаки були зобов'язані повернутися до попереднього соціального стану
- гетьман контролював тільки **Київське воєводство**
- шляхта одержала дозвіл повернутися до своїх маєтків, навіть до розміщених на козацькій території
- українську сторону було позбавлено права дипломатичних відносин з іноземними державами



# СОЮЗ З МОЛДОВОЮ



**1652**  
**Шлюб Тимоша**  
**Хмельницького**  
**та дочки Василя**  
**Лупула -**  
**Розанди**



# СЛОБОЖАНЩИНА



**1652**

Заснування  
І.Дзиковським  
слободи Острогозьк  
(вихідці з Острога)

**1654**

Заснування Харкова.  
Існування 5 полків на  
Слобожанщині





# СОЮЗ З МОСКОВСЬКИМ ЦАРСТВОМ

**ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА**

**01.1654**

**БЕРЕЗНЕВІ СТАТТІ**

**03.1654**

- Військо Запорізьке має право власного самоуправління, законодавства, судочинства
- може вибирати гетьманів та урядовців, тримати послів та зноситися з іншими державами
- зберігаються “давнішні права міст і права вольності станів духовного, шляхетського, міщанського, козацького і посполитого”
- реєстр - 60 тис.
- Військо Запорізьке мусить платити данину
- має допомагати цареві військом під час війни, а цар повинен захищати козацьку державу від Польщі



# ВІЙНА 1654-1656

## 1655

- вигнання московсько-українськими військами під командуванням І.Золотаренка поляків з Білорусі

## Січень 1655

- Охматівська битва
- Похід на Галичину
- Перемога над польськими військами С. Потоцького під Городком

## 1656 СЕПАРАТНЕ ВІЛЕНСЬКЕ ПЕРЕМИР'Я

- обіцянка Речі Посполитої надати корону російському царю Олексію

# 1654-1655



Богдан Хмельницький – гетьман  
Війська Запорозького  
(1648–1657 рр.)



Ян II Казимир – король польський  
і великий князь литовський  
(1648–1668 рр.)



Олексій Михайлович – цар  
і великий князь московський  
(1645–1676 рр.)







# СОЮЗ З ТРАНСИЛЬВАНІЄЮ І ШВЕЦІЄЮ

## Жовтень 1656

- Утворення союзу Трансильванії та України проти Польщі (Швеція брала участь у переговорах)

## 1657

- Похід Юрія II, Дердя Ракоці та військ Антона Ждановича на Польщу, взяття Варшави
- Капітуляція трансильванського правителя
- Смерть Б. Хмельницького



# 1656-1657



Карл X Густав – король шведський (1654–1660 рр.)



Дьєрдь II Ракоці – князь трансильванський (1648–1660 рр.)



Василе Лупу – господар молдавський (1634–1653 рр.)



# ЗДОБУТКИ

- ліквідація національного та релігійного гноблення на значній частині українських етнічних земель
- утвердження нової моделі соціально-економічних відносин, заснованої на козацькій і селянській земельній власності
- формування нових соціальних відносин. Козацтво – панівна сила у суспільстві
- утворення держави – **Війська Запорізького**





# ПОРТРЕТИ



**Богдан Хмельницький.**

З 1648 року – гетьман Війська Запорозького .  
Організатор повстання проти панування шляхти в Україні, яке переросло в Національно-визвольну війну українського народу проти Речі Посполитої. Засновник козацької держави на теренах Центральної України - Війська Запорозького, більш відомої як Гетьманщина. У 1654 році в Переяславі уклав військовий союз із Московським царством. Після підписання Віленського російсько-польського перемир'я 1656 р. переорієнтувався на союз зі Швецією та Османською Портою, убачаючи в амбіціях Москви небезпеку козацькому суверенітету.



# ПАМ'ЯТКИ

## ІЛЛІНСЬКА ЦЕРКВА В СУБОТОВІ. 1653





# ПАМ'ЯТКИ



**ІКОНА «ПОКРОВ  
БОГОРОДИЦІ»  
(З ПОРТРЕТОМ ГЕТЬМАНА  
Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО). 1 ПОЛ.  
XVIII СТ.**





# ПАМ'ЯТКИ

---



ПОРТРЕТ  
Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО  
В.ГОНДІУСА.  
СЕРЕДИНА XVII СТ.



# ДАТИ

<b>05.1648</b>	Битва під Жовтими Водами
<b>05.1648</b>	Битва під Корсунем (розгром 20-тисячних військ М. Потоцького)
<b>09.1648</b>	Битва під Пилявцями; оголошення «посполитого рушення» (шляхетського ополчення)
<b>09.1648</b>	Захоплення військами М. Кривоноса Високого Замку у Львові
<b>12.1648</b>	Урочистий в'їзд Б. Хмельницького до Києва (Хмельницького зустрічали єрусалимський патріарх Паїсій та митрополит Сильвестр Косів)
<b>02.1649</b>	До Переяслава прибуває польське посольство, виголошення гетьманом програми розбудови української держави
<b>1649</b>	Похід Литовський князя Я. Радзивілла через Білорусь на Київ (йому протистояли війська козацького полковника М. Кричевського; бій під Лоевим; смерть полковника)
<b>1649</b>	Зборівська битва, Зборівський договір (під владою гетьмана – Київське, Брацлавське, Чернігівське воєводства,; кількість реєстровців – 40 тисяч)



# ДАТИ

<b>1651</b>	Похід Я. Радзивілла на Київ; пограбування міста
<b>1651</b>	Берестецька битва, Білоцерківський договір (під владою гетьмана – Київщина, кількість реєстровців – 20 тисяч; поляки повертаються на свої землі)
<b>1652</b>	Батозька битва (помста за Берестечко)
<b>1652–1709</b>	Існування Чортомлицької Січі на р. Чортомлик
<b>1652</b>	Заснування І. Дзиковським слободи Острогозък (вихідці з Острога)
<b>1653</b>	Похід Т. Хмельницького на Молдову (допомога своєму тестю); смерть Тимоша
<b>1653</b>	Битва під Жванцем, Кам'янецький договір (домовленість поляків і татар про припинення воєнних дій; Хмельницький у переговорах участі не брав)





# ДАТИ

<b>1654</b>	Переяславська рада, українсько-московський договір («Березневі статті») (присяга гетьмана і козаків на вірність московському царю Олексію; Конфедерація)
<b>1654</b>	Заснування Харкова. Існування 5 полків на Слобожанщині
<b>1655</b>	Вигнання московсько-українськими військами під командуванням І.Золотаренка поляків з Білорусі
<b>01.1655</b>	Охматівська битва; похід на Галичину; перемога над польськими військами С. Потоцького під Городком
<b>1656</b>	Московсько-польське Віленське перемир'я (обіцянка Речі Посполитої надати корону російському царю Олексію)
<b>10.1656</b>	Утворення союзу Трансильванії та України проти Польщі (Швеція брала участь у переговорах)
<b>1657</b>	Похід Юрія II, Дердя Ракоці та військ Антона Ждановича на Польщу, взяття Варшави; капітуляція трансильванського правителя; повернення козаків в Україну. Смерть Б. Хмельницького

# ХПІ підготовка

Онлайн сервіс НТУ "ХПІ" для вибору спеціальності, тренування до тестів та успішного вступу в університети.

<http://training.kpi.kharkov.ua/>



Національний технічний університет  
«Харківський політехнічний інститут»